

Raza Nikšić, predsednica Udruženja „Pazarski bazar rukotvorina“ “Cveće koje ne vene, kako jedna žena pravi večnost u svili ojica”

Autor: Danijela Nišavić

Dok sedi i gleda u behar i cveće najlepših prolećnih boja bašte, vredna Raza Nikšić, ne miruje, prepleće iglom nežne niti. Pod njenim spretnim prstima od svilenog konca rađaju se beli, tanani cvetovi – ojice. Neda Raza da se zaboravi ono što je učila od svoje majke u Bistrici kod Bijelog Polja. I njena unuka Asija Nikšić koja studira dizajn je svetli put da će se očuvati veština stolecima stara. Od pre više od deceniju ponovo su stari zanati oživali u Novom Pazaru, gde Udruženje „Pazarski bazar rukotvorina“ i njene članice čuvaju i prenose nasleđe predaka.

Okolina Novog Pazara je prepoznatljiva na kulturnoj mapi Srbije. Ojice su došle sa dolaskom Turaka u Srbiju, priča za „Plodnu zemlju“, Raza Nikšić. Pratile su tadašnji način života, usadile su se i ostale na nacionalnoj nošnji. Imale su svoje mesto i na maramama, košuljama. Tu su da ukrase i još ulepšaju. To je cvet koji nikad neće uvenuti.

„Žene iz ovih krajeva poseduju afinitete ka ručnom radu, pa su tako i počele da izrađuju ojice. I dan danas, postoje starije žene u dubokim godinama koje pamte te stare mustre i rado ih izrađuju. I mi u Udruženju „Pazarski bazar rukotvorina“ se trudimo da izradu sačuvamo od zaborava. Ima interesovanja i mladih studenata dizajna koji žele da unaprede svoj rad. Moja unuka Asija počela je da uči i tkanje, naš saradnik je i mladi Armin Madžović koji je sa ovih prostora i živi u Švedskoj i pohađa školu zanata“, naglašava za „Plodnu zemlju“ Raza Nikšić.

Tri načina – čantalo, mekike i igla za šivenje

Ojice se rade na tri načina. Prvi je pomoću čantala, jedne metalne igle obliku latiničnog slova „U“. Drugi, pomoću mekike odnosno čunaka. I treći, najcenjeniji je iglom za šivenje.

„Sva tri načina izrade su dosta zastupljena u ovom kraju. Najviše su cenjene one koje nastaju od igle za šivenje, koristi se mrežica i pomoću nje se oblikuju razni cvetovi. Pravi se sitni cvet, koji može biti i krupniji i oni se prišivaju na određeni deo odeće. Mekike su najslabija tehnika koja se radi u Ukrajini i Rusiji, a mogu da se ubace ukrasni sitni elementi, biserčići i kristali“, naglašava Raza.

Pomoću igle za šivenje dobre majstorice su ubacivale sa svilenim koncem i dlake iz repa konja, kako bi čipka bila što čvršća, cvet ojačavao i stajao kao rascvetao. Ova tehnika se više ne primenjuje ili pak retko.

„Danas teško koja majstorica to može da uradi, a dlaku repa konja zamenio je štirak, lakovi i ušecerena voda.“

Ruže, ljubičice, jabukov behar

Modeli oponašaju cveće u bašti, a od svilenog konca prave se ruže, ljubičice, jabukov behar. Boje su od bele do crvenkaste. Prave se i papričice, male crvene.

„Da bi ojica dobila punu lepotu služimo se mekikom i iglom za šivenje. Krunica cveta se uradi mekikom što učvršćuje rad, a onda se nadoveže cvetić. Boje koje se upotrebljavaju su uvek jače, izraženije, od bele, ružičaste, kadife, narandžaste, žute.“

PROČITAJTE JOŠ

Nela Pejčić iz Odžaka "Ćilimarke 21. veka u Vojvodini čuvaju nasleđe predaka i prenose znanje tkanja najlepših pirotskih i staparskih ćilima" – Plodna Zemlja

Ojice su malo krupnije sa življim bojama ako ih nosi mlada devojka, dok za starije su sitne neupadljive, da se marame uobliče.

„Ne može svaki konac da se koristi, majstorice su znale koja nit, može a koja ne. One su same, od svilenih kanura upredale konac da bude čvrst, što čvršći. Konce smo dobavljali sa različitih strana Sandžaka, ali je najviše donošen iz Prizrena, ali i Skoplja, Dubrovnika, Turske. Pravile su se i od čuvenog konca iz Zagreba.“

Koliko traje izrada jedne ojice, pitamo. Raza kaže da je vreme izrade promenljivo, a da zavisi od od mustre i veličine, ali i oštine konca.

„Izrada ojica je vrlo zahtevan ručni rad, osoba mora da ima volju, želju, veliko strpljenje, da ima osećaj sa lepotu, finoću Za jedan običan cvet u proseku je potrebno jedan sat. Ukoliko je dupla u toj latici postoji drugi krug posao traži više vremena koje se produžava do četiri sata, jer cvet ima semenice, dodatak listića, drškice.“

Nacionalna lista nematerijalnog kulturnog nasleđa Srbije

Ojice su našle mesto 2022. godine na nacionalnoj listi nematerijalnog kulturnog nasleđa Srbije. Na predlog Muzeja Ras iz Novog Pazara i Udruženja „Pazarski bazar rukotvorina“ znanja, umeća i veštine izrade ojica uvrštene su na ovu veoma važnu listu. Da bi jedan element bio upisan bitno je da živi, odnosno da je trajao kroz istoriju i da danas traje.

„Svako živo nasleđe treba da nastavi da živi. Zato sam i volela da zažive ojice, da ne budu samo ukras na maramama, darovnim peškirimima. Stavila sam ih na kape, a taj vidik kulturnog nasleđa otvorio nam je naš muzej. U njemu ima izloženih svilenih košulja i marama 80 godina starih. Imam mustre iz tog vremena, nekoliko koje čuvam koje sam prikupila i otkupila, i po ugledu na te ojice radimo u Udruženju. Pravimo i košulje od prizrenske svile, ukrašavamo i prilagođavamo današnjoj modi.“

Udruženje i Muzej Ras u Novom Pazaru imaju jako dobra saradnju. Organizuju se izložbe, predavanja, a članice mogu da pogledaju i da urade replike eksponata. Nedavno su počeli i prekograničnu saradnju sa Udruženjem iz Gračanice u Bosni i Hercegovini. Tamo se ova veština zove kera, naziv je prihvaćen od Turske – kera ili oja.

Deset godina postojanja Udruženja "Pazarski bazar rukotvorina"

Raza je predsednica Udruženja „Pazarski bazar rukotvorina“ koje ove godine obeležava značajan jubilej – deset godina postojanja. U izradu ojica Raza je počela kada je otišla u penziju iz državne službe.

„Tada je došlo na red da se bavim onim što volim, a to je ručni rad. Volim umetnost, čak i graditeljstvo i arhitektura me oduševljavaju. Od malena krijući sam heklala. Kad pravim ojice vratim se u vreme kada je moja majka izrađivala fine cvetiće. Pored heklanja i veza volim i naš i zlatovez. Znanje od majke mi je ostalo, a onda sam sebi dala izazov da naučim ojice, počela sam od osnovnih, a danas izrađujem i najzahtevnije“.

Raza najviše voli kad pravi latice, jabukov behar joj je najdraži. Puno je napravila ruža raznih boja. Kombinuju vešti prsti nijanse od roze do crvene. Ojice su i nakit, najlepši ukrasi na kapi, reveru.

Značajna saradnja sa **Etno mrežom**

<https://plodnazemlja.com/2026/04/28/raza-niksic-pr...>

3 / 3

Jedna saradnja za Udruženje „Pazarski bazar rukotvorina“ itekako je bio značajan sa **Etno mrežom**. Priseća se Raza da je počelo od Sandžačkog ćilima koji su dobili da izrade, a onda su usledili seminari, događaji, tkanje, pustovanje, vez.

„Imala sam sreću na neki način da budem jedina iz Novog Pazara kao članica **Etno mreže**, kojoj sam neizmerno zahvalna jer su nam mnogo pomogli sa edukacijama. **Etno mreža** otkupljuje naše proizvode koje posle daruju. Svojim umećem i znanjem pomogli su nam da se umrežimo ali i da naš rad bude još bolji, pedantniji, jednom rečiju – vrhunski. Bili smo pozvani u Palatu Srbija gde smo predstavili naše rukotvorine, a posebno mi je drago učešće u Narodnom muzeju kada sam pred suprugom predsednika Kine demonstrirala rad ojice, koji je nju vrlo zainteresovao“, kaže Raza Nikšić koja se uveliko sprema za koloniju veza koja će se održati od 12. do 15. maja u Požarevcu a u organizaciji **Etno mreže**. Nakon toga u Novom Pazaru biće tkačka kolonija koju takođe organizuje **Etno mreža**.

Sa njom će biti i njena unuka Asija. Tradicija se u Novom Pazaru čuva, a ima i ko da je sačuva. Kroz prošlost živi i sadašnjost prelepih ojica. I tek će i živeti.

TagoviBistica Etno-mreža Muzej Ras Novi Pazar Novi Pazar Raza Nikšić Udruženje "Pazarski bazar rukotvorina"